

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania W. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o świadczenie pieniężne dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 kwietnia 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 28 czerwca 2022 r., sygn. akt III AUa 130/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz radcy prawnego K. B. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, powiększoną o stawkę należnego podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 28 czerwca 2022 r., sygn. akt III AUa 130/22, Sąd Apelacyjny w Warszawie – w sprawie z odwołania W.Ł. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie – oddalił apelację W. Ł. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 28 października 2021 r., sygn. akt VII U

4516/19, w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z dnia 5 września 2019 r., odmawiającej W. Ł. prawa do świadczenia pieniężnego dla cywilnej niewidomej ofiary działań wojennych.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące rozbieżności terminologicznych określających przesłanki przyznania spornego w sprawie świadczenia na podstawie wskazanych przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1820).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi

kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243).

Skarżący swoje „zagadnienie” sprowadza tylko do ogólnikowego zarysowania kwestii. Brakuje przedstawienia – w formie odpowiedniego wywodu jurydycznego – rzeczowej argumentacji polemicznej wykazującej, że w sprawie

rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Przedewszystkim argumentacja uzasadnienia wniosku nie uwzględnia w swojej konstrukcji zasadniczego ustalenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, że żaden z dowodów nie potwierdza, aby w przypadku W. Ł. doszło do utraty wzroku w wyniku działań wojennych w okresie wojny 1939-1945 bądź w wyniku eksplozji niewypałów lub niewybuchów pozostałych po wojnie 1939-1945 na terytorium RP.

Według Sądu drugiej instancji zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza, że odwołujący utracił wzrok z powodu urazu w okolicznościach wskazanych w ustawie o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych. Przyjmując za odwołującym się, że w sierpniu 1944 r. zachorował na zapalenie spojówek po pobycie w piwnicy na ulicy [...] oraz w kanałach (na co brak jakichkolwiek dowodów, zatem nie ma pewności, że tak było), nie ma dowodów by przyjąć, że miało to wpływ na późniejsze pogorszenie stanu narządu wzroku ubezpieczonego w stopniu czyniącym go osobą niewidomą. Co prawda ubezpieczony relacjonując zdarzenia z tamtego czasu, o których informację uzyskać mógł od innych osób, akcentował dramatyzm tamtych dni, czego Sąd nie kwestionuje, to jednak okoliczności dramatu ludności, ucieczki kanałami i warunków, jakie w tym czasie panowały, nie jest jednoznaczne z tym, że wystąpił bezpośredni związek między tymi wydarzeniami a późniejszą utratą wzroku przez ubezpieczonego. Dowody zgromadzone w sprawie wskazują natomiast, że problemy ze wzrokiem ubezpieczonego mają charakter wrodzony. Wobec braku jakiejkolwiek dokumentacji, czy innych dowodów, które by potwierdzały, że odwołujący doznał urazu oczu w sierpniu 1944 r. w okolicznościach przez niego wskazanych, prawidłowo przyjął Sąd pierwszej instancji opinię biegłego sądowego lekarza okulisty R. S. z 18 listopada 2020 r. za miarodajną do oceny przyczyn z powodu których nastąpiła utrata wzroku przez odwołującego się. Wobec nie stwierdzenia przez biegłego żadnych zmian pourazowych w narządzie wzroku odwołującego się i ustalenia, że obraz choroby wskazuje na typowe zmiany związane z wysoką, degeneracyjną krótkowzrocznością o charakterze wrodzonym, które mają miejsce od 30 lat i nie

powstały w wyniku działań wojennych w okresie wojny 1939-1945, czy też wskutek eksplozji niewypałów lub niewybuchów po wojnie 1939-1945, a także wobec braku dowodów, że odwołujący rzeczywiście przebywał w okolicznościach przez niego podawanych w sierpniu 1944 r., nie wystąpiła potrzeba zasięgnięcia opinii biegłego na okoliczność, czy przebywanie w tych okolicznościach (w piwnicy i w kanałach) przez 2 letnie dziecko może spowodować późniejszą stopniową utratę wzroku. Zgromadzona w aktach sprawy dokumentacja medyczna nie wskazuje więc na wystąpienie u W. Ł. urazu narządu wzroku w okolicznościach, o jakich stanowi art. 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych. Okoliczności tej nie potwierdziło również badanie przedmiotowe, jakie biegły sądowy lekarz okulista przeprowadził u ubezpieczonego. Dokumentacja lekarska wskazuje, że obniżona, resztkowa ostrość wzroku w obu oczach wynikająca ze zmian zwyrodnieniowych siatkówki jest następstwem wysokiej, degeneracyjnej krótkowzroczności o charakterze wrodzonym. Stosownie do treści art. 1 i art. 2 ust. 4 pkt 3 ustawy z 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych ustawa określa świadczenie pieniężne i uprawnienia przysługujące cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych, zwanym dalej „osobami uprawnionymi”, a także zasady ustalania i realizacji tego świadczenia i uprawnień. Osobami uprawnionymi w rozumieniu ustawy są obywatele polscy, posiadający stałe miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej, którzy, nie wchodząc w skład formacji wojskowych, zmilitaryzowanych służb państwowych lub formacji zbrojnych ruchu oporu, doznali naruszenia sprawności organizmu powodującego całkowitą niezdolność do pracy, poprzez utratę wzroku w wyniku: 1) działań wojennych w okresie wojny 1939-1945; 2) eksplozji niewypałów lub niewybuchów pozostałych po wojnie 1939-1945, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Według Sądu drugiej instancji żaden z dowodów nie potwierdza, aby w przypadku W. Ł. doszło do utraty wzroku w wyniku działań wojennych w okresie wojny 1939-1945, bądź w wyniku eksplozji niewypałów lub niewybuchów pozostałych po wojnie 1939-1945 na terytorium RP, a tym samym odwołujący nie spełnia przesłanek do przyznania mu świadczenia na podstawie ustawy z dnia 16

listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych.

Skarżący w uzasadnieniu wniosku nie przedstawił przekonującej argumentacji polemicznej – uwzględniającej przedstawione wyżej stanowisko zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji, w której wykazałby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). W pkt 2. o kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu orzeczono na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w związku z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2023 r., poz. 2437) z uwzględnieniem orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego kwestii wysokości stawek określających koszty pomocy prawnej udzielanej z urzędu.

[SOP]

[ms]